СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 304. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 31. грудня 1924. VOL. XXXII. No. 304. Jersey City, N. J., Wednesday, December 31, 1924. THREE CENTS

Конгрес обурений на Францію за довги.

ВАШИНГТОН, 29. грудня. — Нині покінчилися 9-дневні святочні ферії конгресу і конгрес почав наново свої наради.

На нараді першого дня заявилося дуже мале число сенаторів і конгресменів, і ніхто не сподівався ніяких важних дебат. Зовсім несподівано виринули незвичайно цікаві дебати над справою французького военного довгу. Послідні промови французького амбасадора в Америці, Жісерана, викликали в Америці підозріння, що Франція не хоче платити довгів. Се потвердила вістка з Франції, що французький уряд не поставив у своїм звіті із фінансового стану краю точки про те, що Франція винна великі военні довги Америці. Се й викликало довгу та горячу дебату в обох палатах американського конгресу.

Дебату в сенаті почав пенсилвенійський сенатор Рід. Він заявився за тим, щоби американський уряд зажадав від французького виразної заяви, чи Франція признає военні довги супроти Америки, чи ні.

Французька амбасада, залякана наслідками своєї дипльоматії, сейчас поспішила з ріжними публичними заявами.

ЩЕ СВАРУТЬСЯ ЗА НЕВДАЧУ.

ВАШИНГТОН, 29. грудня. — Підчас засідання сенату прийшло несподівано до сварки за причини невдачі демократів підчас послідних виборів.

Один сенатор закидає демократам, що край уже втратив до них всяке довіре, бо вони покинули старі ідеали. Зараз проти нього повстав ряд демократичних сенаторів з виводами, що край довіря не стратив і чому він не стратив.

ВИКИДАЮТЬ ПОЛІТИКУ З УРЯДУ.

ВАШИНГТОН, 29. грудня. — Сенатор Кузенс вніс в конгресі проект закона, після котрого федеральний уряд при іменованню нових урядників не має дивитися на їх політичні заслуги для політичної партії, але на їх здібність до сповнювання певних обовязків.

НЕ ЛЮБЛЯТЬ ВЕЛИКИХ КОШТІВ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 29. грудня. — Ряд сенаторів та конгресменів виступав з острою критикою виконування прогибіційного закона. Основою була дебата над внеском уряду признати прогибіційним урядникам 11 міліонів долярів на кошти виконування прогибіції. Один сенатор казав, що виконування прогибіції за слідуючий рік буде коштувати не 11 міліонів, але 28. Бесідники говорили, що уряд не потрафив виконати прогибіції, бо бутлеґери ще далі роблять кольосальні зиски на безправній торговлі.

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛЕТУНІВ ДОВКОЛА СВІТА.

ВАШИНГТОН, 29. грудня. — Секретар фльоти предложив президентови Кулиджови плян винадгородження трох американських летунів, що доконали першої воздушної подорожи довкола світа. На думку міністра, уряд повинен дати летунам медалі та піднести їх у ранзі.

ЧАСТИНА СТРАЙКАРІВ ВЕРТАЄ ДО РОБОТИ.

СКРЕНТОН, Па., 29. грудня. — Як каже заряд Пенсилвенійської Вуглевої Компанії, коло 600 страйкуючих майнерів, що вийшли були на страйк ще 25. падолиста, вернуло нині до роботи. Очевидно, заряд каже, що за ними вернуть решта. Юнійні урядники закликують страйкарів вертати до роботи, бо страйку юнія не признала.

ТАК СУДЯТЬ ЗА ПЕРЕСТУПЛЕННЄ ПРОГИБІЦІЇ.

САН ХВАН, Порто Ріко, 29. грудня. — Підчас одної розправи за переступленне прогибіційного закона лава присяжних суддів мала рішити питанне, чи обжалований продавав напиток, в якому є більше як пів проценту алькоголю. Для ствердження закиду в сумі предложено повну фляшку каригідного напитку і віддано його суддям для справдження. По півгодинних нарадах присяжні звернули фляшку зовсім порожну і заховувалися в суді так неприлично, що суд мусів прогнати лаву.

СТРАШНА РОДИННА ТРАГЕДІЯ.

ЛОҐЕНСПОРТ, Індіяна, 29. грудня. — На фармі Генрика Баслера, 69-літного фармера з Метеа, найдено нині неживими чотири особи: його самого, його жінку, сина й внука. Всі вони погинули від пострілів. В живих остала одна 30-літна дочка, Емма Гобов. Її поліція й арештувала яко підозрілу за вбийство родини, і на поліції вона росповіла, що родина її переслідувала, ба навіть не позволила справити деревце її дочці.

ГРАД НА МОРЮ.

НЮ ЙОРК, 29. грудня. — Моряки німецького пасажирського корабля Дайтшланда, що приїхав нині до сього порту, росповідають, що їх корабель заїхав був підчас подорожи по Атлянтійськім океані в полосу великого граду. На поклад корабля падав град величини курячих зносків.

ЗЛОВЛЕНІ ЛЕДАМИ.

ШИКАҐО, 29. грудня. — Послідні морози захопили на Великих Озерах чотири пароходи, котрих леди зціпили з усіх боків так, що вони навіть рушитися не могли. Моряки переходили тяжкі муки серед морозу. З хвилею, як прийшла лагіднійша погода, кораблі вже рушили з місця.

ЗНОВА НЕЩАСТЯ ВІД СВІТЛЯНОГО ГАЗУ.

НЮ ЙОРК, 29. грудня. — Тут удушилися світляним газом троє дітей гловерсвильського робітника Михайла Мерфі, котрі приїхали сюди до своєї бабки на святочну гостину. Бабка виходячи з хати, відкрутила курок газової кухні, щоби загріти дітям зупу, та пішла на місто за покупками. Вернувши домів, вона застала дітий неживими. Вона відкрутила курок, а не засвітила газу.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

КІЛЬКО ДІСТАВ ЗА ОБОРОНУ МІЛІОНЕРОВИЧІВ УБІЙНИКІВ

Шикаґо, 29. грудня. — Адвокати Ловба, та Ліонольда, міліонеровичів, що вбили 13-літного Френкса, дістали за свою оборону 150,00 долярів. З того Даров дістав 50,000 долярів.

УПАДОК ПОМОҐАЄ НА ГЛУХОТУ.

Минел Філд, Лонг Айленд, 29. грудня. — До американської армії зголосився недавно 28-літний Джосеф Кінг, бруклинський кравець. Він здібний до війська, але має якусь хибу у вусі, через яку він не чує добре. Щоби його вилічити з глухоти, хось порадив взяти його на літаку на висоту 10,000 стіп та знизити його так скоро, щоби се виглядало, як упадок. Кажуть, що такі наглі злети вже неодного вилічили з глухоти. Спроба викликала загальнє зацікавлення.

ЩЕ ОДИН ПРОЦЕС В ЛИПСЬКУ

Дня 5. м. м. відбувся в Липську процес проти 33 горішношлеських копальників, обвинувачених в приналежности до повстанчого союза. Суд вилучив з дискусії питання цілей союза, вияснених достаточно підчас процесу Вечоркевіча. По переслуханню обвинувачених, які однозгідно відпираються усього і свідків, звільнено трох обвинувачених, а решту засуджено на кількамісячну тюрму в яку вчислено слідчий арешт.

АВАНТУРИ В ВІДЕНСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

На засіданні австрійського Парляменту счинився крик на галерії і метушня. Безробітні, які заповнили галерії, почали кричати: Голодуємо! Поможіть безробітним! Припиніть щоденні самогубства!" В наслідок криків засідання перервано і посли крім соціялістів вийшли зі салі. Парляментарна служба викинула демонстрантів, які відходючи обсипали послів проклонами. По 10 мінутовій павзі засідання продовжувано.

СРІБНЕ ВЕСІЛЛЄ ВОЙЦЕХОВСЬКОГО.

На днях обходив президент польської держави Войцеховський 25-ліття свого подружого життя. З того приводу надіслав папа благословенство, дві медалі і дарунок для президентової.

СВЯТОЧНІ ДНІ В ПОЛЬЩІ.

Розпорядком през. польської держави обмежено число державних свят до неділь і таких свят: Новий Рік, Трох Царів, Третого мая, Вознесення, Боже Тіло, Петра і Павла, Успення Богородиці, Усіх святих, Непорочне Зачаття і Різдво.

СІЧ У ВЛАСНІМ ДОМІ.

Централя Січової Орґанізації в Шикаґо, Ілл., з друкарнею перепровадилася до ново-купленого дому при 2406 В. Шикаґо Аве.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Польський міністер освіти іменував пять представників висших польських шкіл членами комісії для орґанізації „Вижшей пляцуфкі натуральней для людносьці о ензику ойчистим рускім" (розумій українського університету).

УКРАЇНСЬКА СТУДІЯ ПЛЯСТИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРАЗІ.

В українській студії пластичного мистецтва відбуваються вписи на зимовий курс. Рисунок і малярство проф: Кулець і проф. С. Маке. Ґрафіка і прикладне мистецтво проф. Модзалевський, різьба Стаховський, архітектура проф. Тимошенко. Теоретичні предмети обовязкові. Наука безплатна.

ПО НЕВДАЛІМ БОЛЬШЕВИЦЬКІМ „ПЕРЕВОРОТІ" В ЕСТОНІЇ

Виявляється, що за кулісами естонської траґедії, котра коштувала так богато жертв стояв большевицький політичний представник в Ревлі Кобецкий. Він перед тим був у Польщі, де провадив комуністичну аґітацію. Скомпромітований поїхав до Москви, а звідти вислано його до Ревелю де він і відіграв свою сумну ролю в останнім большевицькім пучі.

Кобецкий, син білоруського селянина, загальне політичне образовання здобув у ҐПУ. у Москві, де подобався самому Дзержинському, котрий і зробив його „дипльоматом".

ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ В ПОЛЬЩІ.

Грецько-католицьке духовеньство занепокоєне актом підписання конкордату між римським Престолом і Польщею, силою якого всі землі грецько-католицької церкви у Галичині, що знаходиться під захистом австрійського права тепер під „опікою" польських законів, поступають в розпорядимість польського земельного фонду. Земель сих кілька міліонів моргів.

Польське міністерство віроісповідань наміряє в найблизшому часі зменьшити число православних парохій під Польщею на половину. По відомостям російської газети „За Свободу", сими днями має бути оголошено розпорядженнє ради польських міністрів у справі редукції православних епархій. З приводу сього Український Парляментарний Клюб у Варшаві вніс інтерпеляцію до президента ради міністрів і до міністра ісповідань і одночасно внесення у варшавському соймі.

ШЕСТА РІЧНИЦЯ ПОВСТАНЯ ПРОТИ ГЕТЬМАНА НА УКРАЇНІ.

Дня 21. падолиста с. р. в Укр. Хаті в Празі відбулося віче з приводу шестої річниці з дня початку повстання українського трудового народу проти гетьмана. Віче було орґанізовано з ініціятиви У. П. С. Р. та У. Р. П. Вступне слово сказав Арк. Животко, після цього Н. Григоріїв розповів свої споміни про повстання, М. Курах прочитав реферат: „Участь Укр. Січових Стрільців в повстанню" і М. Скидан „Роля селянства в повстанню".

АТЕНТАТ НА ПОЇЗД У ВИЛЕНЩИНІ.

З Вильна повідомляють, що минулого четверга наїхав особовий поїзд поміж стаціями Дукшти і Турмонт на кусень заліза сильно прикріпленого до шин. Поїзд вискочив зі шин. Виновників не найдено.

Европейські держави обєднуються проти російських большевиків.

ПАРИЖ, 29. грудня. — Недавно порозумілись правительства Анґлії і Франції, щоб спільно виступати проти російських большевиків.

Окрім того вони постановили приєднати до того порозуміння й Італію.

Відтак вони втягнули до проти-большевицького порозуміння і всі маленькі держави Европи.

Наперед звернулись до „малої антанти" (Чехо-Словаччини, Юґославії і Румунії); відтак до балканських держав, до Польщі і до балтійських держав.

Недавно був премієр Болгарії Цанков в Сербії і приєднав її до проти-советського фронту. Опісля він їде до Румунії, яка теж прийме його предложенне.

Балтійські держави, а саме Литва, Латвія, Естонія й Фінляндія, вже давнійше обєднались проти советів, а тепер по нападі Москалів на Естонію, вони хотять сей союз обновити і скріпити.

Чехо-Словаччина стоїть покищо на боці, бо вона не хоче виступати у жадній проти-російській політиці, але, як кажуть, остаточно і вона приєднається до проти-большевицького фронту, коли ще більше держав Европи туди спрямує.

Польща приєднується до того порозуміння з балтійськими державами, кромі Литви, яка не хоче бути з Польщею в жадному порозумінню, а також і з Румунією.

Сподіваються теж, що до порозуміння приступить Бельгія, Австрія, Угорщина і Греція.

СОЦІЯЛІСТИ ТЕЖ ОБЄДНУЮТЬСЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

БЕРЛІН, 29. грудня. — Російські соціялісти-революціонери під проводом Віктора Чернова, і соціял-демократи (меньшевики) Абрамовича заключили тут умову з польськими соціялістами (П. П. С., себто з польською партією соціялістичною) про спільний фронт проти большевиків і про вирішенне границь (?) між Росією і Польщею у випадку большевицької влади в Росії.

Тепер Чернов й Абрамович ідуть до Литви, Латвії, Естонії й Фінляндії, щоб і там створити обєднаний соціялістичний фронт проти большевиків.

Вони хотять продовжати свою акцію і в середньо-европейських державах та на Балкані, а зорганізувавши сей фронт, виступити проти большевиків на цілій лінії від Балтійського до Чорного моря.

ЗАНЕПОКОЄННЄ СЕРЕД БОЛЬШЕВИКІВ.

БЕРЛІН, 29. грудня. — Рух европейських держав і акція російських соціялістів проти російської большевицької влади і її пропаганди, викликали в большевицьких урядових кругах паніку і збентеженне.

В Москві і в заграничних посольствах советів сей несподіваний загальний рух викликав переляк.

Большевики вже не таяться, що се готовлять їм конець, а радше готовляться по спадщину по них, коли вони самі собі зроблять конець.

Вину за створенне сього обєднаного фронту проти большевиків вони вже тепер приписують Зіновеву (Апфельбавмови) голові так званого „комінтерна" („комуністичного" „інтернаціоналу"), котрий орґанізує неудачні „перевороти" в других державах.

КАЖЕ, ЩО АЛІЯНТИ ОПИРАЮТЬ СВОЇ УХВАЛИ НА БРЕХНІ.

БЕРЛІН, 29. грудня. — Німецький міністер оборони (війни) заявив, що аліянти опирають свою постанову не опорожнити міста Кельну на брехні.

Він каже, що вони не найшли в Німеччині жадних зоружень, а лиш видумали собі їх, щоби мали чим викрутитись при зломанню постанови версайського „мирового" договору, яка приписує опорожненне Кельну 10-ого січня, 1925.

ФОШ КАЖЕ, ЩО НІМЕЧЧИНА ГОТОВА О ВІЙНИ.

ПАРИЖ, 29. грудня. — Маршал Фош каже, що Німеччина має тайні асентерункові бюра, які приняли 700,000 жовнірів до німецької тайної армії, котру вправлено уже протягом трох місяців.

Він каже, що маючи 700,000-ну армію, Німеччина є озброєна і готова до війни.

ПОМЕР ПОЕТ.

БЕРН, столиця Швайцарії, 29. грудня. — В Люцерні помер швайцарський поет Карль Шпіттелер, котрий в 1919 році одержав нагороду Нобля за красне письменство.

Він прожив 80 літ.

ДАЮТЬ ПАДЕРЕВСЬКОМУ 3 ДОЛЯРИ ЗА ВЕЧІР.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 28. грудня. — Одно мале село біля місцевости Марж (коло Льозанни), де живе відомий піяніст Падеревський, запросило його, щоби грав у тому селі на річному балю і давало йому за вечір 15 франків.

Падаревський відписав лист, що не може приняти запрошення.

АЛЬБАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР В ІТАЛІЇ.

РИМ, 28. грудня. — Альбанський премієр Фан С. Нолі, його кабінет і ґенеральний штаб втікли до Італії і висіли в пристані Бриндізі.

Він заявив, що програв у борбі з повстанцями ізза помочі, яку вони одержали від сербських банд.

Тепер він вже хоче покинути Альбанію і вернутись до Америки, де він скінчив Гарвардський університет.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПІСЛЯ ЦАРСЬКОЇ ВІЗИТИ.

Жінка великого російського князя Кирила вже покинула Америку, і вже мала розмову з французькими ґазетярами в Парижи, і в ній вихвалила американський народ, що, мовляв, що він саме такий, як Французи.

Ся розмова характеристична для російського монархістичного руху. Вона нагадує воєнні донесення. Як у війну, кільки разів генеральний штаб якої армії не міг похвалитися хочби яким місцевим здобутком, зараз писав донесення про погоду, так і цариця тепер стала писати собі про тамтогорічний сніг та американський характер, бо не має вона що путнього донести своїм прихильникам. Її говорення про доброту Американців показують, що вона не може похвалитися ніяким сущим добутком.

В своїй послідній розмові з ґазетярами в Америці „цариця" говорила знова, що російський народ „кличе нас". Що „цариця" в се вірить, сього ніхто не стане перечити, бо, відомо, кождий вірить в те, що йому вигідно вірити. Друга річ, що справді хоче „російський народ", і чи він справді „кличе їх", тих російських царів. З далека воно виглядає на менче правдоподібне, бо коли „російському народови" так дуже хочеться царів, то вони теперішного уряду скидати не потребують.

Тимчасом число кандидатів на царський престол все ще зростає. До царя Кирила та царя Миколи Миколаєвича та до царя Миколи Другого, котрий на думку його божевільної матери ще зовсім не погиб, приходить ще один, і то сим разом не якийсь потомок німецьких кожемяк Романових, але справдішний потомок Рурика, князь Вяземський. Тесть сього нового царя має найбільший департаментовий склеп в Лондоні, значить він може собі покандидувати й не потребує навіть в Америку нікого посилати образи заставляти ані тим менче самий по фонди їздити.

Межи сими царями тепер і йде боротьба за те, котрий з них має царем стати, котрого російський народ кличе. Що російський народ кличе їх, се вони всі годяться, (хоч російський народ не може сього сказати), але кого саме російський народ кличе, на се вони ще не погодилися.

І не можна так легко сказати, що ся боротьба колинебудь покінчиться. Бо найби так російський народ промовив, що він хоче, аби той-а-той йому монархістичний хомут на шию заложив, то чи не виступлять зараз прихильники противного царя, що заява не виходить від справдішного російського народа, а тільки від якихось інородців, а хто зна, чи й не від Жидів.

Найзамітнійше в сій цілій монархістичній затії одно. Кождий кандидат кричить, що Росії потреба одного сильного царя, з одною сильною головою та з одним сильним кулаком. Мовляв, така самодержна влада вратує Росію. Тимчасом само піднесение думки самодержавної влади вже викликало страшну розбіжність думок та за одним замахом розбило російську політичну еміґрацію аж на пів тузіна ворогуючих зі собою таборів. Самі російські монархісти, які горлають про потребу одної влади, роскололися на три поборюючі себе ґрупи. Маґічні слова цар, самодержавіє, самовлада, що колись гнали морашки поза спину кождому „істінно рускому чоловікови" нині якось стратили свою давню силу та не можуть зібрати монархістів не то до одної акції, але навіть до одної думки.

„Рідна Хата" в Холмі.

Дня 23. падолиста с. р. відбулись загальні збори товариства „Рідна Хата" в Холмі. В зборах приняло участь 25 осіб з уповноваження 140 членів, на загальне число 774. Товариство має 10 філій, а його діяльність поширюється на місто Холм і люблинське воєвідство. Каса товариства мала за 1924 рік 817 злотих прибутку і 613 злотих розходу. Видатки пійшли переважно на запомогу бідним. На зборах вибрано новий виділ, до якого увійшли: свящ. І. Пастернак, посол А. Васильчук, К. Сочінський, Евгенія Маківка і Гр. Новосад.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалить від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народний податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднання вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднання на адресу:
OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

„ЛИЦЕМ ДО СЕЛА!"

(Спеціальна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Большевицькі провідники показалися з давна майстрами в тому, щоб кидати в ряди своєї партії клички, які проходять стократною луною по цілій радянській пресі, звертають на себе загальну увагу стають на деякий час в осередку партійної праці, а потім нагло пропадають у безвість. Найбільшим майстром для таких „шляґгортів" був покійний Ленін. В 1918 р. він пояснив масам суть комунізму таким коротким словом: „Грабуйте награбоване". Цей клич продержався був до 1921 року, коли вже не стало чого грабувати. Тоді Ленін проголосив иншу формулу комунізму. На зїзді в Москві він сказав, що комунізм — то „радянська влада плюс електрифікація", та впевнював, що комунізм переможе тоді, коли ціле народне господарство, аж до найдрібніших селянських господарств, буде послугуватися електричною силою. Коли незабаром большевики перекона лися, що про ніяку серіозну електрифікацію селянської совітської республики не може бути мови, Ленін винайшов нове чарівне слово — „смичка (злука) комуністичної партії з селянством".

Але Ленін помер, не діждавшись вислідів цеї „смички" большевизму з селянством. Тепер ми свідками того, що вийшло з широко задуманої „смички". **Комуністична партія не** тільки не наблизилася до селянства, а навпаки **ще далі віддалилася від села в цілому.** Навіть працюючу бідноту, яка не була цілком ворожа до комуністичної партії, большевики за останній рік відкинули від себе.

Це замітне загострення відносини між большевиками і селянством в останніх часах, має свою підставу, попри всі инчі причини, в поведенню большевицької **адміністрації на селі,** яке стає для селян чимраз більше нестерпиме. Недавно відбувся в Миколаєві на Херсонщині великий судовий процес з приводу вбивства комуністичного кореспондента Малиновського, який відкрив страшну картину розпанощення большевицької адміністрації по селах. Кореспондент Малиновського був вбитий самими большевицькими верховодами в селі Димівці за те, що писав про їх роботу до преси. На розправі показалося, що ці комуністичні посіпаки показувалися між селян тільки з револьверами, та що їх боялися, й ненавиділо більш, як три четвертини села.. На процесі виступали далі представники сільської комуністичної влади, які крали селянські корови, стріляли в окрадених з рушниць і за вбивство діставали тільки громадську догану". Не дурно серед селян витворилося переконання, що **комуністам все вільно,** їм все прощається, що навіть за вбивство вони можуть дістати тільки догану.

Таке панування сільських большевицьких диктаторів стає загальним явищем. Ось що пише про це у харківських „Вістях" комуніст Квірінґ: Перевірка низового сільського й районового радянського апарату часто дає картину неймовірного **бюрократизму, тяганини й хабарництва.** В богатьох місцях зловживання місцевої влади, брутальне й неуважне відношення до потреб й інтересів населення підбурюють селянство проти радянської влади в богато разів **більше, ніж якась там контрреволюційна аґітація'** Після того не може здивувати, коли кореспондент московської „Бєдноти", спитавши на селі, чи є там комуністи, дістав від селян таку відповідь: „Та Бог милував. Ми живемо добре нам заздроатять усі сусідні села, кажуть, ви щасливі, що в вас немає комуністів. („Бєднота" з 28. жовтня 1924),

„Бог милував" — в цих словах міститься весь вислід большевицької „смички" з селянством. Комуністи в очах селянина стоять нарівні з сараною, градом, посухою і хворобою, взагалі з тими ворожими силами, які нищать добробут і здоровля хлібороба і від яких він просить у Бога помилування.

Дійсно, диктатура комуністичної партії увірилась всім, так, що далі нікуди Комуністи мусять хоч і не рядо, признати зростаючу політичну активність селян: Вона захоплює куркулів, незаможних і середню основну масу села. Селянин не хоче, щоб ним далі командували другі. Він хоче, поруч з забезпеченням своїх економічних інтересів, ще **й політичної рівноправности.**

І не тільки селяне вимагають для себе рівноуправности, демократичного ладу. Тойсам голос чують большевики від робітництва. Навітьналякана інтелігенція і та вимагає для себе людського права. Ось на зїзді інженирів, що відбувся недавно в Петербузі, найшовся один учасник, що не побоявся сказати таке: „Комуністи вважають потрібни датим людям насамперед речі першої потреби, а ми нтеліґенти кажемо, що в першу чергу потрібні права людини. Тепер ми цих прав не маємо і поки їх не одержимо, ми будемо байдужі. Інтеліґент це кожна людина чи селянин, чи робітник, чи людина з дипльомом; це чоловік, який ставить найвище людські права, який визнає, що людина це найвища цінність у державі".

Нема сумніву, що радянська влада переживає сумну кризу. Своєю власною політикою комуністи підрубують поволи ту галузь, на якій самі сидять. Найбільш суперечна їх тактика **супроти селянства.** Головною основою їх політики на селі було до недавна те, що селянство треба розшарувати", тобто **розбити між собою на ворожі ґрупи.** У тій роботі большевики дійшли до крайних нісенітниць: буває так, що селянин, який має одну корову, дивиться на сусіда, який має дві корови, як на свого „клясового ворога". Навіть по колах окремо саджають дітей незаможників від куркулівських та середняцьких.

Цю „клясову" політику большевиків на селі заплатило селянство руїною свого господарства, а ця руїна сільського господарства зачепила болючо **державну скарбницю** совітської республики. Тому тепер вже навіть такий принципований рупійник, як Зіновев, почав говорити промови, в яких кличе свою партію, зробити все можливе для „скорішого економічного піднесення села" А президент большевицького „парляменту" Калінін попав з цеї нагоди аж у нудну сентементальність і заявив недавно так: „Треба любити і селянина. Любити такого, яким він є, знаючи твердо, що в кожнім з **них сидить дрібний власник з** усіма природженими дрібному власникові якостями".

Так отже в останніх часах большевики перейшли від давнійшої ставки незаможника до **залицяння до середнього і заможного селянина.** Вони побачили, що незаможник не везе їх комуністичного воза, і стали пробувати чи не повезе їх середняк або куркуль. Ще вчора вони проповідували зрівнання сільських господарств. Сьогодня сам Калінін зазначує. в московській „Правді" що на селі не може бути рівности, що він сам вважає маєткову нерівність за „позитивне (корисне) явище". Ми повинні розвивати серед селян незрівнююче натуральне господарство, а, не зрівнююче споживче господарство, а **товарне господарство".**

Так отже большевики в своїй шуканню порозуміння з селом докотилися нарешті назад до того місця з якого вийшли, бо товарне господарство, себто таке, що продукує не на власні потерби, а на збут, на продаж, це основа теперішнього капіталістичного устрою. Щоб тільки задержатися за всяку ціну при владі большевики готові погодитися на все, хочби воно було противне їх природі. В цім причина т. зв. „українізації" України, в цім і користь їх нової прихильности до заможного селянства.

Цей новий курс в відношенню большевиків до селянства назвав Зіновев „лицем до села". Але чи дійсно ці нові залицяння большевиків до села принесуть які-небудь користи? Чи допоможе нова большевицька тактика розвиткові селянського госпдарства? Наперед видно, що большевикам ходить тільки про те, щоби мати змогу **здерти з села як найбільше податків.** Ціль їх заходів коло села є фіскально-фінансова. Недаром на Україні селяне називають представників большевицької влади „старцями" (прохатирями), бо вони тільки те й роблять, що ходять по хатах збирати податки. Їм тільки й того треба, щоб було добре „стригти вівці".

Але селянству набридла вже їх „овеча доля". Нові заходи большевиків не зеднають їм прихильности селян і не вирвуть від неминучої пропасти, що відділює горстку комуністичних верховодів від селянської маси, — тої одинокої трівкої підстави, на якій опертися може влада в теперішній совітській республиці.

С. П.

ЙОНКЕРСЬКІ УКРАЇНЦІ ДАЮТЬ ПРИМІР.

ПИСМО ДО ОБЄДНАННЯ В СПРАВІ НАРОДНЬОГО ПОДАТКУ.

З громади Йонкерс, Н. Й., одержало Обєднання слідуюче писмо:

В неділю, дня 21. грудня с. р. тов. „Подільська Січ" відбуло свої річні збори в галі Українського Горожанського Клюбу при 17 Washington Street. На збори прибув також наш парох о. В. Споліткевич і представив зібраним конечність допомоги бідним нашим нещасним, бо немічним українським калікам-інвалідам, які часто-густо, щоби з голоду не вмерти, мусять до свого ворога Ляха руку простягати і о кусник хліба просити. Двайцять пять центів на місяць, або іншими словами 6 цнт. на кождотиждневу пейду, в формі народнього податку, — се не великий тягар і кождого, хотяйби найбіднішого з нас стати на се, а коли кождий Українець обовязок сей для свого народу сповнить — се буде велика поміч для безталанної нашої Батьківщини.

Томужто завізвав наш священик присутних слухачів, щоби на отсих зборах перевести ухвалу, що тов. „ПОДІЛЬСКА СІЧ" ПЛАТИТЬ НАРОДНИЙ ПОДАТОК В РОЦІ 1925 в 100%, то значить, щоби одного члена в сім товаристві не було, який не сповнив би обовязку свого для свого народу.

Отсю резолюцію, яку поставив о. В. Споліткевич, піддав предсідатель товариства п. Василь Мандзій під голосовання і як можна було згори сподіватись, вона перейшла одноголосно. Всі члени як один зобовязались до плачення народнього податку в 1925 році, а тимсамим наше товариство „Подільська Січ" стало може й першим в Америці, яке платить народний податок в 100%.

В залученню пересилаю чек на $31.00 титулом зібраного податку від товариства „Подільська Січ", від. 8. У. Н. Союза в Йонкерс, Н. Й. враз із поіменним списом членів нашого товариства, що заплатили свій податок народній.

Підчас збирання державної позички в Америці, так званих „Liberty Bonds" було много українських громад, братств і товариств, які з гордостю чванились, що їх громада чи товариство дало державну позичку в 100%, значить, що КОЖДИЙ член того товариства взяв „Liberty Bond". Чи не час і не пора було би тепер для нас, щоби ті самі наші українські громади і товариства на теперішніх своїх річних мітинґах перевели ухвалу ПЛАТИТИ НАРОДНИЙ ПОДАТОК В 100%!? Таку ухвалу перевело вже товариство „Подільська Січ" і кличе до всіх прочих українських братств і товариств:

Відізвіться, що Ви „next". „Who is next?" Найбільшою радостю для членів нашого товариства було би бачити на сторінках наших часописий довгий поіменний спис тих українських громад і товариств, що платять народний податок в 100%.

Дякуючи в імени нашого товариства Хв. Урядови „Обєднання" за щиру і ревну працю в несенню допомоги нашому Рідному Краєви, рівночасно з Новим Роком і Святами Рождества Христового пересилаю як найкращі желання, щоби наше „Обєднання" обєднало весь наш великий український нарід в одній великій українській державі.

СЕМЕН ПИЛИПИШИН,
секретар товариства „Подільська Січ".

ДОПИСИ.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Поклик до Українців і Українок в Бейоні, Н. Дж.

Український Американський Горожанський Клюб, котрий зорганізовано і заінкорпоровано дня 24-го падолиста, 1924, взиває усіх Українців з Бейону, Н. Дж., до спільної праці у справі набуття **горожанських паперів.** Клюб має на меті американізацію, тож много Українців може з того скористати у справі одержання паперів. Також Український Американський Горожанський Клюб остерігає усіх Українців, котрі ще не є горожанами, щоби не потратили реґістраційних і клясифікаційних карток, виданих підчас війни, бо вийшли нові аплікації, де запитують о число і кляси реґістраційної карти.

Укр. Ам. Клюб в Бейоні буде мусіти відповісти на ріжні запити, чи поодинокі наші земляки є членами клюбу.

В 1925 році буде переведена так звана індустріяльна клясифікація чужинців і чи вони ходять до школи та належать до горожанських клюбів. Тому не від річи буде впору повідомити Українців, щоби усі не одни горнулись до Укр. Ам. Горожанського Клюбу в Бейоні, Н. Дж.

В сій справі комітет Укр. Ам. Гор. Клюбу **скликує збори** на четвер, 1-ого січня, 1925, (новий рік) при 466 Ave C., поможи 20-ою і 21-ою улицею. Збори розпічнуться о 7-мій годині вечером. Тож проситься взяти як найбільшу участь і доказати, що ми є і хочемо бути чесними та льояльними горожанами Америки.

І. Т.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відозва до виходців Тернопільщини.

Як багато іншим повітам, так і тернопільському довелось пережити всі страхіття великої світової війни, яку вели пани руками трудового народу для осягнення **своїх імперіялистичних цілий. Ся війна зруйнувала** культурні осередки нашого українського народу і її жертвою впало богато активних робітників з культурно-освітньої области українського життя.

Наслідком того лихоліття наш Рідний Край, Східна Галичина, не тільки що попав у стан страшної руїни, але й опинився в руках жорстокої панської Польщі. З того часу, тобто від половини 1919. р., наші брати терплять страшний гнет та ріжного рода переслідування і здирства.

Минає вже 5 літ, як шляхетська Польща, за згодою панства великих світових держав, у звірський спосіб знущається над нашими братами в старому краю. Польща замикає українські школи і читальні; конфіскує та заборонює українські часописі; кольонізує наші землі; та заповнює свої тюрми тими, хто виступає до боротьби проти її жорстокого режиму. В тюрмах піддає тих борців страшним знущанням і мукам.

Живучи в такому нещасному положенню, наші брати звертаються до нас о поміч. І нашим обовязком помогти їм та піддержати їх в сій боротьбі за соціяльне і національне визволення Східної Галичини і цілої Західної України.

В справі сеї допомоги відбулися в місті Ню Йорку дня 26. падолиста, 1924, наради гуртка виходців із Тернопільщини. Щоби приєднати до спільної акції всіх місцевих Тернопільців, рішено скликати їх на збори і такі збори дійсно відбулися дня 10-ого грудня, 1924, в галі Українського Народного Дому. Збори однодушно заявилися за поведенням зорганізованої акції у справі допомоги селам Тернопільщини і заснували Товариство Помочі Тернопільщині.

На тих зборах вибрано уряд нового Товариства у отсьому складі: И. Бабяк, голова; Іван Кльоц, заст. голови; С. Шалаган, писар; А. Пасічник, скарбник; П. Ціж, заступник; С. Абрагамовська і М. П. Білий, тростіси.

Слідуючі збори Тов. Помочі Тернопільщині відбудуться в неділю, 4-ого січня, 1925, в Українському Народному Домі при Іст Шестій улиці, Ню Йорк, о год. 2.30 пополудні. Проситься всіх Тернопільцян в Ню Йорку й околиці явитись на тих зборах, щоби можна було обговорити середники і способи ведення дальшої акції для цілий і завдань, для яких засновано Тов. Помочі Тернопільщині.

За всякими інформаціями в порушеній тут справі проситься писати до вескретаря Товариства на адресу: **Stephan Shalagan, 60 E. First St., New York, N. Y.**

ПОДЯКА.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ.

Я низше підписана складаю сердечну подяку Комітетови Громади Стейплетон, котрий довідавщись про недугу мого мужа тай тяжке положенне його родини, занявся збіркою помежи найбільше знаних країнів замешкалих в Стейплетон і зібрав $83.25. Сі гроші віддано на руки Анні Зціжак, яка складає сердечну подяку як комітетови так і жертводавцям. Збіркою занялися Олекса Савіцький, Павло Тіцький і Іван Геба.

Жертви зложили: О. Савіцький $5; С. Торбин, М. Решітник, В. Наконечний, Н. Ворона, Т. Соколовський, Д. Сопків, Т. Борик, О. Тіцький і І. Гнида по $2.00; П. Рій і Гаврилюк по $1.50; Г. Монастирський, І. Геба, Н. Данилюк, А. Романів, П. Валиґа, С. Зера, І. Іваніцький, М. Кость, Г. Білінський, С. Авґуст, П. Тіцький, Н. Мошковіта, Т. Ґуль, М. Макар, В. Стичак, М. Бороденко, К. Тиха, М. Собин, Ю. Левків, Л. Ятва, І. Грицак, В. Федірка, Д. Окрепко, П. Ґалуш, В. Ґеба, К. Наконечний, Т. Нетреба, А. Лясів, В. Ґуль, О. Застроцький, А. Совальський, Т. Озимок, М. Яросевич, Ю. Авґуст, Д. Стичак, М. Бусиль, Т. Стек, І. Слободзян, Т. Термок, Г. Юрків, А. Рудяк, І. Корпан, Т. Совтан, Н. Трач, А. Іванців, Ю. Козенко, М. Челядин, Т. Біляк і Г. Бакутин по $1.00; С. Бояновська 75 ц.; Д. Фостик, С. Салашовський, Д. Пізьо, Г. Озімок, Г. Іванило, М. Вишньовський, А. Пастухевич, С. Присляк, О. Моговіч, Н. Ґузар, В. Окрепко і М. Бабій по 50 ц.; С. Могиля, М. Карамас, Г. Кослік і М. Горин по 25 ц. Загальна сума $83.25.

Всім жертводавцям сердечна подяка.

Іван і Анна Сціжак.

ДО ХВ. РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ" В АМЕРИЦІ.

Низше підписаний комітет будови „Нар. Дім" в Плотичі вел. просить не відмовити поміщення низше наведеної відозви до односельчан з Плотичі вел.

Дорогі Браття і Сестри!

Кождий розуміє, що життя людини не може обмежитися до родинного кружка, тому шукає за гуртками людий зі спільними змаганнями й ідеями. Для цеї цілн основується Товариства як: читальні „Просвіта", Соколи, Кооперативи, ріжні кружки і т. п.

Мешканці нашого села Плотичі вел. пов. Бережани не остали в организації позаду і посідають в себе всі громадянські установи, які є потрібні для нації.

Одначе бракує нам трівкого осередка де моглиб ми ці установи помістити, бо війна, одним подувом змела з лиця землі все, а навіть будинок шкільний в наслідок чого діти наші жедні просвітку тиняти і дусити мусяться в маленьких, тісних і темних хатах.

Проте, з весною на початку марта 1925 р. приступаємо до купна будинку власности Юрчинського на цю ціль.

Приймаючи цей тяжкий обовязок — відносимося до Вас Дорогі Браття і Сестри з горячим проханнем, щоби Ви щедрими лептами допомогли нам цего діла довершити.

Ці — яким доля судила не переживати цего лиха, з яким ми і досі годитись мусимо, а дала можність жити в кращих матеріяльних відносинах — повинні не відмовити нам свого дару, а повинні стати в перших рядах — словом, всі без виїмку мусять причинитися своїми лептами до здвигнення трівкого і вічного памятника в ріднім нашім гнізді і країні.

На цю ціль установляється окрему книжечку, в якій по висоті жертвованих лепт впишеться імя і назвище на вічну память.

Хай слова наші не будуть даремним голосом в глухій пустині!

Жертви слід складати на руки члена Комітету **Theodore Gulka 525 E. 5th St., New York City,** або висилати впрост на руки читальні „Просвіта" в Плотичі почт. Денисів, пов. Бережани, Галичина.

ВИДІЛ ЧИТ. „ПРОСВІТА" В ПЛОТИЧІ ВЕЛ.

Голова: **о. А. Боднар.**

За секр.: **Лука Кушнір,** упр. шк.

УПРАВА КООПЕРАТИВИ „САМОПОМІЧ" В ПЛОТИЧІ ВЕЛ.:

Директор: **Кушнір Петро.**

Скарбник: **Мурований Василь.**

ЗА ПАРОХІЮ:

о. А. Боднар, парох.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

1894-1924

Ювилейна Кампанія

ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

МУЩИН, ЖЕНЩИН, ХЛОПЦІВ, ДІВЧАТ І ДІТИЙ ВІД 1-ГО РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ

НА ОБЕЗПЕЧЕННЄ ВІД $100 ДО $2.000 ПРИЙМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

$1,200,000.00

НАЙПЕВНІЙША І НАЙСКОРША ВИПЛАТА ЗАПОМОГ НА СЛУЧАЙ ТЯЖКОЇ НЕДУГИ, КАЛІЦТВА АБО СМЕРТИ

Приєднуйте Нових Членів!

СІЧ В НЮ ЙОРКУ ПРИ НАРОДНІЙ РОБОТІ.

Хоч Ню Йорк велике місто і богато тут Українців, але на добру народну роботу тут тяжко. Коли хто в краю читає великі відозви з Ню Йорку, гучні заклики, оголошення та звіти то певно подумає, що тут десь земля горить під ногами з великої праці та запалу. Річ ясна колиб той читач прийшов на ті гучно скликувані віча, збори та наради то тяжко розчарувавбися, оглядаючи пусті місця на салі, бо про наші тертя та свари то вже і не згадую. Томуто коли ми підносимо, що Січ з Ню Йорку вислала $230.17 через Обєднанне до краю на боєвий фонд, то робимо це тому, що це на сегоднішні часи великий успіх. Це свідчить невимовно, що є певний гурт людей, які великої політики не ведуть, а ту політику бачать єдино в тім, щоби не словами, а чимсь реальним ратувати край. А що Січовики є боєвиками тож не диво, що революційна робота найбільш промовляє їм до серця і тому вони її попирають в першу чергу.

В збірці, яку вела Січ ім. Б. Хмельницького допомогли наші Січовички з Жіночої Сотні ім. Ольги Бесарабової, які ходили по хатах та зібрали $56.50.

Жертви зложили: по 1 дол.: М. Вук, М. Лацік, М. Воробець, М. Дембіцький, Т. Лопушенко, Й. Чупіль, М. Максимович, а Н. Киок 50 ц., Гафтований 25 ц.

Збірка Січовичок: Текля Беслак і Ксеня Третяківна зібрали: по $2: Іван Лещух, І. Ґаращук, по $1: Т. Беслак, К. Третяківна, І. Герман, Й. Майчик, В. Третяк, І. Часників, В. Лемко, П. Лахман, П. Немочний, Микульний, Г. Приведа, В. Галяк, В. Перей, Конкула, Костуба, Мороз, Панас, М. Сеник, Тарнопільський, Беднарчук, П. Стрижаковський, а Анчарський 50 ц. Разом $25.50.

Марія Солтис і Анастазія Римар зібрали: по $1: Модкевич, Волод. С., В. Кушнір, Дора Ґаращук; по 75 ц.: Д. Дзюбан і Й. Опара; по 50 ц.: Корошівна, Фаринський, Бушовський, Василів, В. Панюк і Колайчук; по 35 ц.: Притула, Хома 30, по 25 ц.: Ф. Макарук, Ковальський, П. Б., Н. Бабяк, Руда, Підгорецький, Н. Черкас і Н. Н., К. Прилушка 20, Спільник 10, а Флорко 5 ц. Разом $11.50.

Мелася Татаринська - Воробець зібрала: по $2: А. Пасічник, Й. Ваврів, П. Стасюк, М. Скубова, А. Сивиць; по $1: М. Воробець і П. Добрянський. Разом $13.

Катерина Андрус зібрала: Іван Бриґулич 1 дол., К. Андрус 75 ц.; по 50 ц.: Корецький, Анна Краєвська, М. Паниля; по 25 ц.: Н. Захарук, Ґотус і Радишевський. Разом $3.80.

Кромі цего зложили: К. Шутаківна 2 дол., Ф. Онисько 25 ц., Настаминський 25 ц., К. Андрус 20 ц.

„ЗИЗ".

У Львові став виходити ,Зиз', одинока українська гумористична ґазета в Европі. Смішно сказати, але так воно є. В других народів кождий більший дневник дає своїм читачам раз у тиждень гумористичний ілюстрований додаток, а окремі гумористично сатиричні часописі тішаться великим успіхом. Їх тисячі.

В нас один одинокий „Зиз".

Вже тому треба його підперти, щоби не впав, бо брак гумористики свідчить про неповність нашої журналістики, — гумористична діра. Не всеж нам тужити й сумувати, треба часом і посміятись, з других і з себе. Це здорово, це потрібно для одиниць і для загалу. „Зиз" побуджує нас до сміху, на ріжні теми й ріжними способами від звичайних, щоденних дотепів, аж до жартів на тлі політики й дипльомації. Є з чого насміятись, бо лиш треба вдаритись в груди, таки без гріха.

Тому то хто хоче насміятись разом зі своїми братами й сестрами в старому краю, най купує „Зиз". Крім жартів знайде в ньому дуже гарні рисунки. Ковжуна, Бутовича, Лісовського, Ґеца і других визначних українських малярів. Рисунки дійсно великої малярської вартости. Не треба додавати, що від числа передплатників залежить дальший розвиток ,Зиза', цього одинокого нашого гумористичного орґану. Польська цензура, як може так копає під ним яму, найже наша байдужність не тручає його туди. Передплачуйте, читайте і ширіть нашу ґумористичну ґазету „Зиз".

Не забувайте, що двайцять літ тому ще з накладом виходило „Зеркало" і розвеселяло наших батьків, чомужби у чверть століття пізнійше не міг устоятися „Зиз"? Нас тепер куди більше, — виросли ми!

Б. Л.

—o—

Подаємо на показ деякі дотепи з 3 числа „Зизу".

Жінка: Чого ти все втікаєш аж на сходи, як я співаю? Чи тобі не подобається мій спів?

Муж: Алеж ні! Я тільки боюся, щоби сусіди не гадали собі, що я тебе бю.

—o—

Двох панів сидить в каварні, а між ними пес одного з них.

Перший пан: Заберіть собі вашого пса, бо мені блохи скачуть по ногах.

Другий пан: Ходи сюди, Бриську. Цей пан має блохи.

—o—

Фризієр: Чи пан добродій позволять по голенню ґалуну, чи кольонської води?

Гість: Килішок коняку.

—o—

Молодий конкурент дякує мамусі за обід: „Такого доброго обіду, пані добродійко, я вже давно не їв".

„Ми також"! додає малий братчик панночки.

НА АРЕНІ ВАРШАВСЬКОГО СОЙМУ.

З промов посла С. Хруцького дня 4 грудня в дискусії над буджетом мініст. освіти.

Промовець стверджує факт, що 26. вересня ц. р. минув речинець, призначений для оснування українського університету. Про це заповідав навіть п. Скшиньскі у Женеві. Одначе в буджеті нема ніякого сліду сум призначених на цю мету. Всі проєкти звязані з цією справою є глузуванням з українського народу. Це саме торкається і закону про права мови. Польська преса писала з цього приводу аж про нову добу взаємин між двома „братерськими" народами, а фактичний стан такий, що донині нема навіть виконавчих приписів до згаданого закона. Уряд або не виконує ухвалених законів, або довільно їх інтерпретує, перекручуючи на свій лад.

Виправдування про переходовий або тимчасовий стан — безосновні. Нема виглядів, що щонебудь зміниться. Сам закон п. Ґрабського про шкільництво не признає навіть істнування Українців на Підляшу та Лемківщині. Відношення місцевої шкільної влади до українських шкіл каже само про себе і виявляється найкраще в офіціяльній статистиці. На 9.856 кляс усіх народніх шкіл у Східній Галичині було в 1920-1 р. — 7.211 польських, а ледві 2.645 українських, хоча процентове відношенне населення є саме протилежне. На Холмщині та на Підляшу нема ніякої школи. Далі: у Східній Галичині буцімто в українських школах є 10.000 учителів Поляків, які не лише не вміють по українськи, але й здебільша (50%) не мають відповідних кваліфікацій. А одночасно є 3,000 українських учителів без заняття і богато заточених у польські провінції.

Міністерство освіти нехтує основи педаґоґіки і має на оці виключно політичні цілі. В українських школах заведено польонізаційну систему; в усіх державних школах учать обовязково по польськи: ґеоґрафії та історії, польської мови мусить учити Поляк, а української можуть учити і Поляки. Польську мову введено в українських народніх школах на другім році, а українську в утраквістичних щойно на третім. В усіх українських середніх школах при іспитах до 1-ої ґімназ. домагаються такоїж знайомости польської мови як української. А мовою урядовою мусить бути польська навіть у внутрішнім урядуванні.

Всі розпорядки уряду і міністерства освіти є суперечні з конституцією та з істнуючими законами і міжнародніми трактатами. Польський уряд не дає доказів доброї волі в своїх законах. Міліон українських дітий не має своєї школи. Польща, займаючи українські землі, взяла на себе обовязок ширити на них освіту в рідній мові населення. Колиж цього обовязку не може виповнити — може його зректись.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Т-во Зап. Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що мітинґ річний відбудеся 4-го січня 1925 р. о годині 1.30 пополудни. На мітинґу старий уряд здасть своє діловодство за біжучий рік, а новий уряд перебере урядоване. Кождий член аби мав зі собою таваристький статут, бо будесь рішати кілька уступів в статуті. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00 Уряд Т-ва на 1925 рік вибраний як слідує: І. Затонський, предс.; П. Куцярський, заст.; С. Бардачевський секр. фін.; Ігн. Кушнір, секр. рек.; Ігн. Тепер, касієр; Й. Кава, заст..; Вас. Бурак, Вас. Коцюбінський і Яким Шаравара, тростіси; Дм. Лукеник, Вас. Галас, Ан. Хврук і П. Сулима, надзирателі хорих; Кость Ходоровський і Йосиф Герман, дверники; Петро Гу... і Т. Турецький, прапорщики; Андрій Швець, судія; Олекса Косюк, Й. Кава і В. Кучерявка, капітани; В. Кучерявка, бібліотекар до читальні. — В. Бурак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ від. 388, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 4-го січня в неділю, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів, аби були присутні на сих зборах, бо суть важні справи до полагодження. — А. Бачинський, предс.; П. Огар, секр.

ВАНДЕРҐРІФТ, ПА. Повідомляє, що на річнім мітинґу дня 21. грудня 1924 Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 110, вибрано отсей уряд на рік 1925: Іван Завальницький, предс.; Теодор Чорній, секр.; Йосиф Чайковський, касієр; Миколай Чайковський, заст. предс. Тома Гушецький, заст. касієра; Олекса Кричковський, заст. секр. Членів, котрі не були на річнім мітинґу, проситься явитись на слідуючий мітинґ і вирівнати свій довг (як рівнож і за календарі по 30 ц.). Неявившіся члени на мітинґ будуть платити кару 50 ц. а урядник $1.00. Мітинґи будуть відбуватись в хаті Йосифа Чайковського. — Теодор Чорній, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. Запор. Січ, від. 155, подає до відома, що річний мітинґ відбувся 14. грудня, на котрім зістав вибраний слідуючий новий уряд на рік 1925: Андрій Яричевський предс.; Іван Балух, заст. пр.; Дмитро Федчишин, секр. фін.; Пилип Щуцький, секр. проток.; Стефан Куцій кас.; Василь Козак, заст. кас.; контрольори: Іван Ваверчак, Мих. Чумер, Василь Берко; Іван Ґадик, хорунжий, Анд. Мельник, дверник. Мітинґи товариства будуть відбуватися кожда друга неділя по першім в гали п. Івана Ваверчака під ч. 782 State St. Адреса нового секретаря: 782 State St., Perth Amboy, N. J. — Мих. Чумер, бувший секр.

ФАРЕЛ, ПА. Бр. св. Петро і Павла, від. 285, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що річний мітинґ відбувся дня 14. грудня, на котрім вибрано новий уряд на рік 1925: Васько Гладьо, предс.; Василь Федорчик, секр.; Микола Забич, касієр; Андрій Возняк, контрольор; Войцех Філь, дозорець хорих; Юстин Розцішевський, дверник. Мітинґи будуть відбуватися що друга неділя по першім під числом 924 Bichwood Ave., Farrell, Pa. Проситься членів се запамятати, щоб не оголошувати в Свободі за кождим разом. — В. Гладьо, предс.; В. Федорчик, секр.; М. Забич, кас.

ФУЛТОН, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 263, повідомляє, що на річнім мітинґу зістав вибраний новий уряд на 1925 рік як слідує: Михаїл Бунда, предс.; Онуфрій Бусько, заст.; Михаїл Лобур, секр.; Гавриїл Туркевич, заст.; Дмитро Надворняк, кас.; Дмитро Олинський і Володимир Зарічний, контрольори; Дмитро Ороняк і Каменюк Іван, надз. хорих; Йосиф Дурчак, надверник. Мітинґи будуть відбуватися що друга неділя по першім. — Мих. Лобур, секр.

ЮТИКА, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 58, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітинґу, котрий відбувся дня 14. грудня, вибрано отсей уряд на рік 1925: Димян Матвіїв, пр.; Іван Сороковський, заст.; Василь Лизоріг, секр.; Михайло Кіман, заст.; Петро Ликтей, кас.; Сергій Круковський, заст.; Лука Гарматюк і Михайло Конваш, контрольори; опікуни хорих на Іст Григорій Мазур і Петро Антонюк; опікуни на Вест Олекса Кузьо; дверник Олекса Онищак; до прапорів Йосиф Карпишин і Олекса Кузьо. Мітинґи будуть відбуватися другої неділі по першім в гали п. М. Кочинаша, 902 Jefferson Ave., Utica, N. Y.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Укр. Тов. Січ, від. 282, повідомляє членів місцевих і позамісцевих, що на річнім мітинґу вибрано отсей новий уряд на рік 1925: Предс. Малімон Михайло, фін. секр. Іван Лесюк, рекорд. секр. Каній Василь, касієр Кирик Онуфрій, контр. комісія Ілія Каменюк, Антін Яворський і Панько Кіндрат, тростіси С. Кочубінський і Т. Пиндус, хорунжий М. Мерва, і В. Гарматюк, оглядачі хорих Д. Кіт, О. Шкляренко, С. Качубінський і Федь Андрусишин, оглядачки до женщин Мелянія Пиндус, Текля Шкляренко. Повідомляєсь позамісцевих членів, що на мітинґу ухвалено народний податок. Платити має кождий член по 25 ц. що місяця. До податку вибрано секр. Пилип Парибус Тома Пиндус до Обєднання. — Ілія Каменюк.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира Великого, від. 179, відбуло річні збори 21. грудня і слідуючі урядники зістали вибрані на рік 1925: Михайло Дмитришин, предс.; Миколай Міштурак, заст.; Тимко Шпить, секр. фін.; Іван Якимів, заст.; Василь Тустановський, касієр; Вас. Андрусишин, заст.; Василь Ґолдак, секр. рекорд.; Ярема Петро, заст.; Іван Онуфрей, опікун діточого відділу. — В. Ґолдак, секр. рек.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, повідомляє своїх членів, що на рік 1925 вибрано слідуючий уряд: Іван Витязь, предс.; П. Накопінський, заст. пр.; Н. Костів, секр. фін.; П. Ковальчук, секр рек.; М. Свідик, касієр; Г. Болюх, Н. Пшоновський і Й. Мартиневич, контр. комісія; С. Хрущ, Гр. Дилеба і М. Витязь, надзирателі хорих; С. Киндибалюк і М. Волович, дверники. — Н. К. секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 39, повідомляє, що річний мітинґ відбувся 14. грудня на котрім вибрано слідуючий новий уряд над рік 1925: Гриць Гнатко, предс.; М. Лутерар, заст.; І. Феціч, секр.; В. Красневич, заст.; І. Корнафел, касієр; Вас. Войтан заст.; до контр. комісії Дм. Оринич і Антін Гайдук; дозорці хорих Мих. Клюсик, Вас. Майкови.

РАДА НАРОДНІХ КОМІСАРІВ УКРАЇНИ.

Основний закон про Народні Комісаріяти Української Соціялістичної Радянської Республики.

В офіційному органі Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету в Харкові в „Вістях з 22. падолиста с. р. ч. 266 опублікована постанову третої сесії ВУЦВК-ту 8. скликання про затвердження „Загального Положення про Народні Комісаріяти Української Соціялістичної Радянської Републики".

З сього основного закону довідуємося, що що виконавчу владу на Україні повнять народні комісарі (міністри), і уповноважнені загально-союзних народніх комісаріятів при УСРР. На Україні є такі народні комісаріяти: 1) Внутрішних Справ; 2) Охорони Здоровля; 3) Земельних Справ; 4) Освіти; 5) Соціяльного забезпечення; 6) Юстиції; 7) Найвисша Рада Народнього Господарства; 8 Внутрішньої Торговлі; 9) Робітничо-Селянської інспекції; 10) Праці; 11) Фінансів. Безпосереднє кермування державною статистикою в УСРР. покладається на Центральне Статистичне Управління УСРР., що веде свою діяльність на правах Народнього Комісаріяту. Для боротьби з політичною та економічною контрреволюцією й бандитизмом існує Державне Політичне Управління УСРР, що веде свою діяльність теж на правах народнього комісаріяту.

Завідування військовими та морськими справами, закордонною торговлею, шляхами комунікації та народного звязку на терені УСРР — здійснюється через уповноважених загально союзних Народніх Комісаріятів при УСРР. Уповноважнені загально-союзних народніх комісаріятів ведуть свою діяльність на підставі окремих законів про них, затверджених законодатними органами СРСР

Найвища рада народнього господарства, народ. комісаріяти внутрішньої торговлі, праці, робітничо селянської інспекції і фінансів підлягають безпосередньо завідуванню ради народніх комісарів УСРР., являються рівночасно органами одноіменних обеднаних комісаріятів Союзу РСР. і проводять в життя директиви та завдання тих союзних комісаріятів.

Другий розділ того закону каже про компетенцію та її межі у поодиноких комісаріятів. Народні комісаріяти мають наглядати за діяльністю підчинених їм органів, слідкувати за точним виконуванням законів, розробляти в межах своєї компетенції із власної ініціятиви проекти декретів і постанов та подавати їх установленим шляхом до ради народніх комісарів УСРР., видавати в межах своєї компетенції розпорядки та накази а також інструкції, назначувати та переносити також підчинених їм урядників, укладати в межах своєї компетенції договори, заряджувати кредитами, опротестовувати до ради народніх комісарів УСРР. постанови инших комісаріятів та державних установ, як що ті постанови порушують компетенцію комісаріятів і т. д.

Голова ради народніх комісарів УСРР. і його заступники мають право зупинити розпорядження народніх комісарів УСРР., повідомлюючи про те на найблищому засіданні раду народніх комісарів УСРР. Розпорядки народніх комісарів обовязково мають виконувати всі органи влади і вся людність, а може їх зупинити або скасувати тільки рада нар. комісарів УСРР. (в галузі господарства — Українська Економічна Нарада) Всеукраїнський центральний виконавчий комітет і його президія а на місцях можуть їх зупинити тільки губерніяльні виконавчі комітети у випадках і порядку, предбачених окремим законом.

Третий розділ трактує про взаємо відносини народніх комісаріятів УСРР із народ. комісаріятами Союзу РСР. та инших союзних республик: на випадок, якби одноіменний народний комісаріят УСРР. дістав від обеднаного народного комісаріяту СоюзуРСР таку дерективу, або завдання, які суперечилиби законодавству СРСР або законодавству УСРР обовязаний проте негайно, зробити раді нар. ком. УСРР відповідну доловідь, щоби передати справу на вирішення ВУЦ ВК-ту.

Необєднанні (самостійні) народні комісаріяти УСРР., а саме: внутрішних справ, охорони здоровля, земельних справ, освіти соціяльного забезпечення, юстиції навязують зносини з одноіменними (самостійними) народніми комісаріятами Союзних республік безпосередньо. Про те брати на себе зобовязання публично правні, а також укладати угоди з одноіменними комісаріятами УС РР. право тільки за згодою нар. комісарів УСРР.

Народні комісаріяти УСРР. і самостійні і обеднанні навязують зносини зі загально союзними народ. комісаріятами СР СР. виключно через уповноважених при УСРР.

Четвертий розділ трактує справу будови народ. комісаріятів а пятий про обовязки нар. комісарів. Народні комісарі відповідальні за свою діяльність перед Всеукраїнським Центральним виконавчим комітет, його президією та радою народніх комісарів УСРР. Вони відповідають перед тими ж інстанціями як за особисту діяльність, так і за діяльність підчинених йому органів.

Шестий розділ закону трактує справу заступників нар. комісарів. Заступники являються найблизими помічниками нар. комісарів у завідуванню комісаріятами. Вони виконують обовязки народніх комісарів на випадок недуги, чи виїзду тих останніх. Заступники беруть участь в засіданнях Ради народ. комісарів з правом дорадчого голосу. На випадок відсутности якого комісаря відповідний заступник має право рішаючого голосу.

Семий розділ каже про колегії при нар. коміарсях. Для всяких важнійших справ покликується при кожньому комісаріяті до життя колегії, які приготовляють проекти важнійших декретів, пляни та програми поодиноких комісаріятів звіти про діяльність тихже, річні кошториси і инші найважнійші питання. всі справи вирішуються в колегіях більшістю голосів. Комісаріяти мають право відкидати проекти колегії, коли вони не відповідають усім їхнім вимогам та розвязувати справу самостійно. З другого боку колегії мають право опротестувати перед Радою народніх комісарів кожду постанову відповідного комісаріяту, коли з нею не погоджуються. Це опротестування одначе не спиняє виконання постанови.

Подав: **В. М.**

ГОЛОД НА УКРАЇНІ

Українська центральна комісія для боротьби з дитячою беспритульністю повідомила український Раднарком і Москву, що в голодуючих районах України зареєстровано на 10-XI. 486.000 беспритульних дітей. Харчову допомогу з них дістають тільки 198.000 дітей а в захоронках приміщено тільки 72.000 дітей. За останніми відомостями в самім Харківськім та Купянськім повітах є 54.000 безпритульних дітей.

Вивіз хліба з України проте не зупиняється. У Миколаїві робітники й спілка грузчиків одмовились грузити хліб на чужоземні пароплави, а тому цю працю виконують штрафні команди з червоноармійців під охороною відділу. ЧОН-а. Цілий порт дуже пильно охороняється, так що навіть агенти державних експортових контор допускаються лише на підставі особливих перепусток. Приватним особам вступати на портову територію цілком заборонено.

Рівночасно провадиться дальше стягування с.-г. податку. На початок падолиста вже було зібрано 46 міл. карб., цеб-то половину всієї суми, наложеної на Україну. Як охоче селянство сплачує податок, це видно з татті В. Зотова, надрукованої в ч. 252 „Вістей". „Кампанія біжучого року, — пише автор, — проходить у надзвичайно напружених умовах. Тимчасом, як торік до листопада міс. податок вносили нормально, цього року примусових заходів доводилось уживати ледве чи не з самого початку кампанії. У роботі ввесь час бере участь не тільки фінансовий, а й майже ввесь радянський та партійний апарат ґуберній. Очевидно, в другій половині будуть ще більші труднощі, а через це до того треба готуватись заздалегідь тепер же, ні в якому разі не допускаючи ослаблення тої напруженої роботи апарату, що її ми мали досі, инакше можливі всякі ускладнення, поправити які буде потім дуже трудно".

Цікаво було б знати, яких це „примусових заходів" уживали на Україні агенти московської Рикапи, щоб здерти з голодуючого українського селянства наложену на нього данину. Ясир брали, як давнійше Татари? Та офіціоз про це нічого не каже, а сама людність „на всіх язиках" мовчить, бо очевидно, благоденствує...

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за **В. Лозинським** переповів **М. Ценівський.**

(Продовження)

(9)

V.

ПРИГОДА З ТАТАРАМИ.

Коли я пробудився, вже дніло. А рівночасно з ранньою зорею і в моій нещасній голові стало світати. І тепер мені ясно було, що я накоїв і яке нещастя стягнув на себе самого. Змовив я молитву, з прибобленим серцем і почав роздумувати над своєю долею гіренькою. І чим більше я думав, тим більший жах проймав мене, що пічну я тепер і який кінець буде мені?

— Бачиш небоже, — так говорив я собі в думках — як тепер висиш і що жде тебе? Вбив ти Кайдаша; бачили тебе, як викопав Семенів скарб. Семен убив жида, ти вбив гайдука, оба ви злочинці, оба вбийники, тай що ще гірше, оба ви спільники і грабіжництва й убийства бо кожня дитина в Підбірю знає, що ви оба приятелями собі були. Семена вже окликали і пійшли за ним листи і до городів і до міст і до вояцьких станиць. Гнідуть тепер листи і за тобою всюди, а що буде як зловлять тебе, а певне зловлять, бо кудиж ти втечеш, світа і людей не знаєш? До темної ями насамперед вкинуть тебе, потім на муки візьмуть, а вкінці або повісять або кат мечем голову тобі зітне, а може й на ринку в Самборі почетвертують тебе, так як мені батько оповідав про цього фельштинського шевця, що церкву обікрав і дяка вбив, коли цей хотів спіймати його. А кудиж ти тепер пійдеш і де голову склониш? До Підбіря не вернешся, ані до неньки, ані на роботу до Соли не пійдеш, бо вже сам Матвійкови казав оповісти, щоби тебе там шукали тай всі це знають.

Тяженька розпука огорнула мене, коли я так над усім роздумував, а вже найбільше, коли подумав про неньку і як їй серце краяти-меться з жалю, що я в злодія й убийника перемінився тай що я вже для неї вмер, бо хоч мене не зловлять і не вбють, то і так не побачить мене. Чи то не краще мені самому в лісі повіситися, на першій сухій гиляці?

Одначе після доброї хвилини, коли вже цього жаху і цих страшних думок добре наївся, що аж мені від них серце вивернулося, розрадував мене Бог. Бо так уже є з давен давна у людині, що найде в собі самім і отрую і лікарство на неї, і з своєї власної душі, наче з одної і тоїсамої криниці, і гіркого і солодкого напеться, а відкіля йшла трівога, відсіля нараз і відвага росте.

Абож я дійсне такий злочинець? Абож я що з нечесної причини зробив, із захланности, з лукавого серця? Коли я вбив Кайдаша, тож я цейже не хотів його вбити, лише себе оборонити, бо хто знає, чи мене на смерть не був би скатував цей лихий чоловік і що мене булоб ждало — тай так іще не цілком про власну шкіру мені ходило, але також і про цю Семенову тайну, про цю його таємну закопану річ, на котру я присягнув. То може я тепер перед людьми злочинець, але перед власною совістю то ні, Бог бачить. І колиб я тепер перед ненькою станув, міг би їй в очі сміло глянути а за злочинця певно не мала би мене.

Коли я так собі додав трохи відваги, вже мені і лісова глуша не такою страшною здавала і завтра не таке чорне, хоча то певне було, що доля кинула мене в світ як камінь із праці. І чув я що лечу, а не знав де спаду. Тепер треба було думати про найблизші клопоти, як із цього ліса безпешно видобутися в котру сторону йти, де людей шукати й хліба. А щож зробити з викопаним мішочком? Вийняв я його зза пазухи — мале то, легеньке, а ось пригнітає мені голову, начеб Бог зна скільки важило.

Не мав я досі часу побачити добре, що це таке, тепер щойно приглянуся йому. Дивлюся: мішочок невеличкий, з мягенької шкіри, шовковим червоним шнурком обмотаний, а в мішочку щось тверде, кругле, наче яйце. Думаю хвилинку: розвязати мішочок, чи ні? і не знаю, чи вільно мені і чи не зломлю присяги. Таж я не з цікавости роблю це, лише обережність сама велить, щоби я знав, як це ховати, як носити, щоби не стовчи, коли воно крихке, не попсувати, коли слабе.

Несміливо розвяжу шнурок, майже що не з жахом, начеб там змія ідовита сиділа; дивлюся, а в мішку точнісенько чорне яйце. Беру до руки, бачу, що з заліза, хоча не таке тяжке, як повинно би бути, колиб було лите, а ціле мякше. Приглядаюся близше і бачу, що з одного боку цього залізного яйця є завіски, а з другого малесенький замочок, дуже видно мистецький, бо очко в ньому до ключа таке маленьке як зеренце пшениці. Думаю отже, що це залізне яйце то лише пушка замкнена, а в ній є щось, що остане для мене тайною, бо ключика в мішочку не було.

Я був рад із цього, бо людська цікавість, а ще до цього коли молода, все готова вести до спокуси — як знати, колиб я був найшов ключик, не отворив був би цієї пушки. А через це був би неспокійний і совість гризла би мене, що я зломив присягу. Бо коли Семен не хотів мені сказати, що це таке він закопав, то видно не хотів, щоби колинебудь моє око огладало цю річ. Хайжеж собі це укрите лихо сидить, де його замкнуто. Доволі мені знати, що це чорне яйце ані стовчеться ані попсує тай носити можу його в кишени, як хочу.

А всетаки хоч таке мале й легке і до сховку добре, сотнаром заготіло мені, що непевен я був із ним самого себе, ні свободи моєї ні здоровля. Бо як цього не згубити, як не зрадитися, що сказати, коли перетрясати-муть мене нещасливого? А то зовсім не тяжко, бо бідному напасти і лихої пригоди довго не шукати. І дійсне було мені з цим, наче з краденим золотом або з нечистою совістю, а так на мені невинному, наче на злодію безупинну шапка горіла.

Пустився я в дорогу цими темними, глухими нетрями. Во треба знати, що в ті часи ліси, як зачиналися від Самбора, так тягнулися цілими мілями в ріжні сторони, як це я вже раз передтим згадував. І ще їх не торкали, як то пізніще за життя мого сталося, що пани немилосердно почали ліси рубати, викорчовувати і палити, то на клепку, то на щогли корабельні, то на попіл і потас, щоби то ріками посилати для торгівлі Німцям. Можна було сказати, що всі ліси з української Галицької землі попливли Вислою до моря. Стільки мене козак Семен навчив, що я пробіраючися крізь ліс, не блудив і не колував, як це приключається необачному, що в такому борі блукається сюди й туди, вертається там відкіля вийшов. Я все йшов проворно в одному напрямку, на схід, хоча не міг знати, куди заведе мене ця дорога.

Так весь майже божий день ішов я, не відпочивав, хіба лише коротко й зрідка. Бо я хотів якнайскорше віддалитися від цього проклятого місця, де я Кайдаша вбив. Я був тоді певен, що напевно вбив його. Обдер я й обшарпав одіння на собі, покалічив босі ноги. Не зважав я ні на голод ані на біль, ані на страшне змучення, продіставався все дальше, та кінця цьому не бачив. Вже певно добре було з полудня, а ліс ані не рідшав передімною, ані теж сліду людського в ньому не стрінув я. Вже з голоду й умучення примирав і розпука мене огортала, що хіба мені тут марно згинути прийдеться. Аж нечайно чую, начеб людські голоси недалеко перед собою.

Перша моя думка була, що може то розбишаки, про яких я від дитини наслухався найріжніщих страшних оповідань, як по лісах бродять і добичу награбовану між собою розділюють. Обережно й помало йду дальше. І бачу знова дерев невеличку лісову полянку, а на ній гурток людей. Всі по міському зодягнуті, та ніодин із них не подобав на розбійника. Цілу ніч і цілий день майже пробув я самітний серед лісової глуші, отже радий був, що бачу людей. Але несміливість брала мене, що то міщани а не сільські люди. Бо з міщанами я ще не бував. Виходжу на поляну, здіймаю шапку у квжу ввічливо:

— Слава Ісусу Христу!

Мабуть ніхто не почув мене з далека і ніхто з цієї сторони, з найбільшої гущавини, не сподівався гостя. Всі аж зірвалися з землі, наче налякані. І ніхто мені навіть не відповів на це християнське поздоровлення. Здалося мені, що не має що тут робити між ними вбоге сільське хлопя. І вже навіть не глядів на них, хочу минути їх і йти дальше в ліс, коли чую, як оден із них кличе:

— Гей, а гей пане аркарій!..

Я не чув нікому цього слова, отже ніщо не говорю, а йду дальше.

— Гей, я куди то? — кличе на мене цей сам голос — від Татарів, чи на Татарву?

Оглядаюся, а цей, що говорить, то бачу хлопець менший від мене, може має чотирнацять літ. Зодягнутий з міщанська, але в витертому й полатаному дещо жупанці. Лице в нього щире, міле, очі цікаві, осміхається до мене й глумливо глядить на мій лук.

— Я ні Татарин ані аркарій якийсь — кажу цьому хлопчакови. Во вже мені ніяково було, що собі з мене жарти строїть.

— Аркарій або лучник — каже хлопчак — Гри-гри-гри, Григорій, іцже хлопе до школи, коли не вмієш по латині.

Я бачу, що йому словами ради не дам, бо мені змученому радце на плач як не жарти збіралося, отже хочу вступитися йому з дороги. І щойно тепер бачу, що з одного боку поміж дерева світло вже добре пробивається і що туди певне близько в чисте поле дістатися, в цю сторону мерщій зміряю.

— Стійже, чоловіче! — кликнув знову цей хлопчак і з місця схопив мене за рамя. — Пробі, чи хочеш дістатися в татарські лика? Спішно тобі в Дикі Поля, до Криму?

Ца цим хлопцем рушилися й ці всі, що були на поляні й кличуть:

— Ані ворухнися, стій! Чорт візьми тебе самого, але як із ліса лоб виставиш, то покажеш їм дорогу до нас, бери тебе кат!

Так на мене кричать, а всі нараз, що ні зрозуміти, чого хочуть. Аж цей хлопчак до них:

— Ви то краще своїм криком покажете, як він! Такий вереск счинили, що бігме чудо булоб, щоби Татари цього не чули, хоча би вже були в себе дома, на Перекопі!

(Дальше буде).